

BEREI ISTVÁN

A NAGYOBBIK FIÚ (LK 15,25–32)

A tékozló fiú példázata, talán a legismertebb jézusi példázat.

Egy örökösödési kérdéssel kezdődik. Egy apának a kisebbik fia kikéri a birtokból az őt megillető részt (a kisebbik fiú esetében ez a vagyon egyharmada). A példázatból nem tűnik ki, hogy ez a cselekedet a fiúi viszony felmondást jelentené.

A fiú kilátástalannak tartja helyzetét hazájában, ez a palesztinai viszonyok ismeretében érthető. Ezért idegenben próbál szerencsét. Önállósulásával lényegében nem tépte szét az apa–fiúi viszonyt, a testvér–testvéri viszonyt, amikor viszont a kikért részt nem egzisztenciája megalapozására, hanem ennek „megsemmisítésére” fordította, föltétlenül megtette ezt a lépést.

A példázat ezután a fiú elesettségét jellemzi.

Nagyon szépen eleveníti meg az apai ház emlékét, ahová béresnek akar hazamenni, mivel tudja azt, hogy jogait ott elvesztette. Gondosan fogalmazza meg bűnvalló szavait is, amelyekkel vissza akar kérezkedni az elhagyott házba. „És útra kelve el is ment az apjához”

Az apa meg sem várja fia hazaérkezését, tekintélyéhez sem tartja méltatlannak, hogy elébe szaladjon, nem is engedi végigmondani önitélkező szavait, hanem a legbensőségesebb üdvözlés után a rendkívüli vendégnek kijáró tisztelet külső jeleivel illeti, fényes és gazdag ünnepélyt rendez erre az alkalomra.

A példázat második részében a nagyobbik fiú magatartásán keresztül az Atyához való viszonyulásnak egy másfajta módjáról olvasunk. Mindjárt arra találunk utalást, hogy a nagyobbik testvér másképpen sáfárkodott mindazokkal a javakkal, amiket a kisebb testvére eltékozolt.

Rövid tényszerű megállapításban közli velünk a bibliai szerző, hogy közben is, amíg a tékozló fiú hazaérkezése megtörténik az idősebbik fiú a mezőn dolgozik – feltételezhetően keményen, kitartóan.

Ezzel a megjegyzéssel úgy állítja elénk Jézus a nagyobbik fiút, mint kötelességét teljesítő, dolgos gyermeket, aki teljesen ellentéte az öccsének, hiszen munkájával minden tőle telhetőt megtesz azért, hogy Atyja iránti hűségét és ragaszkodását bizonyítani tudja, és munkájával gyarapítsa vagyonukat.

Testvére hazatérésekor azonban valami más is kiderül erről a fiúról, ami gyökeresen megváltoztatja az eddigi helyzetet, és az apjához való viszonyulását.

Egyfelől kiderül róla, hogy féltékeny visszaérkezett testvére, és nem tudja elviselni, mi több, igazságtalanságnak tartja testvérenek szívélyes fogadtatását. Másfelől nem érti, hogy lehet az, hogy az apa a tékozló fiút, aki előzőleg súlyos vétket követett el vele szemben, most ilyen tisztelettel és szeretettel fogadja.

Ha az emberi logika és igazságosság szemszögéből tekintünk erre a példázatra, akkor talán igazat adhatunk a nagyobbik fiúnak. A báty viszont éppen a lényegét nem érti meg: az apa feltétel nélküli szeretetét *mindkét* gyermeke iránt! Az apa tudja, nem tagadhatja meg tékozló fiától az újrakezdés lehetőségét.

A nagyobbik fiú egyelőre nem képes az apa szemével tekinteni testvére hazaérkezésére, sőt még az édesapja kéréseire sem hajlandó a helyzettel kibékülni. Szuggesztív erővel megfogalmazott ellentétpárban élezi ki a közte és testvére magatartása közötti különbséget, hogy sérelmeinek jogosságát igazolni tudja apja előtt. „Látod, hány esztendeje szolgálok neked, és soha nem szegtem meg parancsodat, és te sohasem adtál nekem még egy kecskegidát sem, hogy mulathassak barátaimmal. Amikor pedig megjött ez a fiad, aki parázna nővel tékozolta el vagyondodat, levágatod neki a hízott borjút.”

Felháborodásának jogosságát akarja igazolni, mégis valami egészen mást árul el önmagáról. Szavaiból olyasvalamire derül fény, ami azt bizonyítja, hogy apja iránti érzelmei távolról sem tekinthetőek a szeretet önzetlen megnyilvánulásának. Magatartását sokkal inkább meghatározza a földhözragadt gondolkodásmód, és nem igazán az apja iránti szeretet és ragaszkodás tölti ki az életét.

A kisebbik fiú otthonról való elszakadásakor azt tapasztalhatjuk, hogy őt apjának csak a vagyona érdekelte és nem az apa személyesen – és lám, most a nagyobbik fiúról is elmondható és megállapítható ugyanez. Ilyen értelemben azt mondhatjuk, hogy, ha nem is fizikailag, de lelkiekben – akárcsak tékozló testvére – ő is távol került az apától. A vele folytatott párbeszédéből tulajdonképpen az derül ki, hogy a nagyobbik fiú, akárcsak „korábbi” öccse, elvben függetlenítette magát az apjuktól, és igazságérzete bizonyos fokig elvakult, kicsinyes.

Nem veszi észre, hogy azzal, hogy otthon maradt, csak kötelességét teljesítette, különösebb erényeként ez nem tudható be. Hogy az atyai háznál dolgozhat, az számára *lehetőség*, hálát érdemlő helyzet, nem is beszélve arról, hogy neki nem is feladata saját munkájának értékelése, mert azt egyedül apja ítéheti meg – amíg nincs vagyongegosztás köztük is.

Az apa eloszlatja nagyobbik fia kételyeit, hisz félreérthetetlenül kimondja: csak őt tekinti egész vagyona urának. Az apa viszont annak az életnek örvend, amely a kisebbik fiú hazaérkezésével a maga életének újból része lehet.

Arról, hogy végül is bemege-e a báty az örömlakomára, a történet nem árul el semmit. Jézus ezzel is jelezni kívánja a hallgatóságának, hogy választaniuk kell: elfogadják-e a testvért testvérnek.

A választás kötelessége mindenki számára egyetemesen érvényes, és ha a testvéri szeretet lesz a kiindulópontja válaszaink megfogalmazásának, akkor félre tudjuk-e tenni embertársainkkal szembeni vélt vagy valós sérelmeinket és igent tudunk-e mondani az Isten békét és megbocsátást sürgető szavára.

Szószék – Úrasztala – Szertartások

KOPPÁNDI BOTOND

TÉRJEN VISSZA A LÉLEK!

„Azután háromszor ráborult a gyermekeire, és így kiáltott a Úrhoz: »Istenem, Uram! Térjen vissza a lélek ebbe a szobákba!« Az Úr meghallgatta Illés szavát, a lélek pedig visszatért a gyermekbe, és az föléledt. Ekkor Illés fogta a gyermeke levitte a felső szobából a házba, odaadta az anyjának, és így mondta Illés: »Nézd, él a fiad!« Az asszony így felelt Illésnek: »Most már tudom, hogy te Isten embere vagy, és hogy igaz írtak te szádban az Úr igéje!«”

(1Kir 17,21–24)

Kedves Testvéreim!

A „hely szellemétől” átitatva nagy tisztelettel és nagyabecsüléssel fordulok a lupényi egyházközség híveire¹, akik vállalták ez évi köri közgyűlésünkön a szervezés és vendéglátás feladatát! Lelket melengető és komoly önvizsgálatra készítő az a hozzáállás, amellyel egy maréknyi unitárius, itt, a végeken, mindennapos harcát vívja az elmúlással – úgy, hogy nem a statisztikára figyel, nem a népességcsökkenés miatt jajveszékel, hanem templomot vásárol és szépít, papilakot perel és javít, és közben állandóan lélekkel tölti meg a vallásos hétköznapiakat is.

Éppen az ő pozitív példájukból kiindulva, szeretnék a mai köri közgyűlésen tükröt tartani magunk elé, hogy önvizsgálat és helyzetelemzés után, megnézzük: hogyan tudnánk – Isten segítségével – új életet lehelni egyházunkba, egyházközségeinkbe.

Szándékomban Illés történetének egyik szép epizódja segít, az a rész, amely a sareptai özvegyasszony házában történeteket írja le. Már túl vagyunk azon a csodás eseményen, hogy az Úr áldása következtében a lisztesfazék nem ürül ki, és az

---

¹ Az itt közölt egyházi beszéd a Kolozs-tordai egyházköri közgyűlésen hangzott el Lupényban, 2008. július 12-én.